

הם יצאו מחיפה מחופשים כאורחים, כשמדיהם ארוזים במזוודות. יעדם: בסיס-אימונים בחז"ל, שם עמדו לעבור את הקורס שיכשיר אותם להפעלת הנשק הסודי החדש של ישראל: הצוללות.

עתה, לראשונה, נחשף סיפורם של הצוללנים הראשונים. אותו קומץ קטן, שנועד לפרוץ גבול חדש, ושחלק ממנו נעלם במצולות עם הצוללת, "דקר".

הצוללת

היינו עושים ריצות ארוכות, מסעות-שדה, שחיות למרחקים ארוכים בים סוער. לפני ארוחת-הבוקר היינו שוחים חמישה-שישה קילומטרים. חתרנו בסירות גומי, למדנו להשתמש במכשירי-צלילה. הקורס הסתיים בפשיטה מדומה על נמל חיפה. התגנבנו פנימה, שחינו מתחת לכל הרציפים, והגנבנו מוקשים מדומים מתחת לאוניות. כאשר יצאנו מן המים, היינו מכוסים חלאה ורפש. אבל המוראל היה גבוה מאוד.

*** מומחה לטרקטורים ***

בא היום הגדול. הלבישו אותנו בני דים אורחים, ארונו את מדינו במזור דות, ועלינו כנוסעים רגילים על אוניית הנוסעים ארצה. הרבה אנשים התפלאו על הקבוצה המשונה, שהראתה בקיאות בענייני ים. המצאנו שקרים פנטסטיים על עצמנו. אני הצגתי את עצמי כמומחה לטרקטורים. אחרים היו סטודנטים לכלכלה או קיבוצני קים בחופשה. רק אנשי-הצוות של ארצה הריחו משהו, אבל לא היו בטוחים.

כאשר הגענו לנמל-היעד, נכנסנו לאוטו-בוסים ונסענו ישר לבסיס הצוללות.

חלק גדול מהקצינים כבר היה בחוץ-לארץ, לרוב בחפקיד. אני, כשלעצמי, כבר הספקתי לפני כן להיות שנה באנגליה, כאשר הבאנו משם את אילת.

הכניסו אותנו לחדר-האוכל של רבי-הסמל לים. ארוחת-הצהריים יכלה להרוג סוס, והיא

קורס נמצאו שלושה על דקר, בהפלגתה האחרונה: מפקדה יעקב רענן, רן שמעון, שחזר או במיוחד לשירות בחיל-הים כדי לשרת בצוללות, ורס"ר צבי טל, חשמלאי, אחד מאנשי-המיקצוע החתיקים בחיל. גם קצין-הקישור במטה החיפושים בקפ-ריסין, אלחנן התרסי, נימנה על אותה קבוצה ראשונה.

*** כזיון בצעדה ***

המיקצוע הראשון שלמדנו בקורס היה לימוד תיאורטי. נברנו בספרייה ודלינו מתוכה כל חומר מיקצועי שמצאנו, הקשור בצוללות.

כמיבחן צדדי צירפו אותנו — כקבוצה — לצעדת ארבעת הימים. הופעתו כסתם יחידה של חיל-הים, ללא כל סמל או ציון מיוחד. בכלל, שמרנו או בסודיות מוחלטת את ייעודנו כצוללנים.

הצעדה הייתה מיבחן פנימי לגיבוש ה"חברה. מטקד הקורס, יוסף דרור, הריץ אותנו כמו מטורפים. היה מקים אותנו ב"שלוש בבוקר, כני שנגיע ראשונים לסיים. לא היינו יחידה קרבית רגילה, ומעולם לא הכינו אותנו למאמץ גופני מסוג זה. שניים-שלושה חברה שגשרו בצעדה קיבלו שטיפה רצינית, ורעדו מסחד פן יעיפו אותם מה"קורס.

בסך הכל היה כזיון. הסתבר שלא היינו בכורש גופני. החליטו להחמיר בשמירת ה"כושר, ועברנו במיסגרת זאת קורס מפרך לצלילה ואימון גופני.

אמת
אורי כוגן
צוללן לשעבר
חבר מערכת "העולם הזה"

בהירות, שאינך יכול להסתכל בהן. גם הוא לא דיבר. התבונן בנו — ושתק. לבסוף הגיע הזמן של פיענוח התעלומה. קצין הודיע לנו שעומדים להקים שיטת צוללות, ובמידה ונסכים להתנדב — נישלח לחוץ-לארץ להשתלמות. נתנו לנו שהות של חודש להחליט, והתפרזנו חורה ליחידותינו. אני כבר לא זוכר איזה חלק מהקוראים הראשונים החליט בחיוב — אבל זה היה אחוז די ניכר.

נפגשנו בבסיס הדרכה של חיל-הים כעבור כמה חודשים. כל אחד נשאלנו התחייב להשר לים חמש שנים של שירות. קראו לנו בשם קורס לוי, ש"הצופן של המיבצע ולא של צוללת מסוימת.

היו שם שתי קבוצות: אחת של מפקדים וחתיקים והשנייה של טירונים, שזו-הייתה הת"גייסו לחיל-הים והתנדבו ישר לשירות ב"צוללות. מבין קבוצת החתיקים של אותו

על מלתני על סיפון אחי אילת, בתוך נמל חיפה. זה היה אחרי מיבצע סיני, בתקופה של רגיעה יחסית. האונייה הייתה די מגובשת, הצחת מצויין.

ניגש אלי הרס"ר, ובידו רשימה. "אתה צריך להתייצב במטה החיל היום בשתיים וחצי אחרי הצהריים", הודיע לי. "לא אמר. מרוע — לא אמר. במחיי-יחזי עמדתי לפני שצ"הכניסה של מיפקדת חיל-הים. היתה שם חבורה די מגוננת, רובם וחתיקים בחיל-הים. איש מהם לא ידע בשביל מה הזמינו אותנו.

נכנסנו ללישכתו של ראש מחלקת כוח-אדם. דבר ראשון — החתימו אותנו על הצ"הרה לשמירת סודיות. הבקורות, שאכלה אור תנו, הגיעה לשיא: שולחים אותנו למשימה מיוחדת? מקימים בסיס סודי יחידה חדשה? איש מאיתנו לא חלם שנבחרנו להיות ה"צוללנים הראשונים של ישראל.

*** האישי שפוצץ אוניות ***

ריה שם גם יוסף דרור, שכבר או הסי"ק היה אגדה. הכרתי אותו מפגישה מיקרית, שאירעה כמה חודשים לפני כן, ושי אולי גרמה לכך ששמי צורף לרשימת ה"צוללנים

בעת תיקונים בנמל חיפה, נפל צינור מ"סיפון אילת לים. ירדתי למים להוציא את הצינור. מכשירי-צלילה היה ארוך באיזה מקום ולא מוכן לפעולה. לכן אילתרתי מכ"שיר-גשימה ממכשיר לכיבור-שריפות, לבשתי בגד-גומי וסנפירים, וצללתי לים.

כשעליתי, ראיתי פוצץ של קיבוצניק, ב"מדי חיל-הים, כתבונן בי מעל לרציף. הוא שאל שאלות שניראי לי אישיות מדי, כשהן באות מפיו של קצין לא-מוכר. בעיקר הת"עניין לדעת בכל הקשור עם צלילה — אם זה תפקידי, ואם זה גם התחביב שלי.

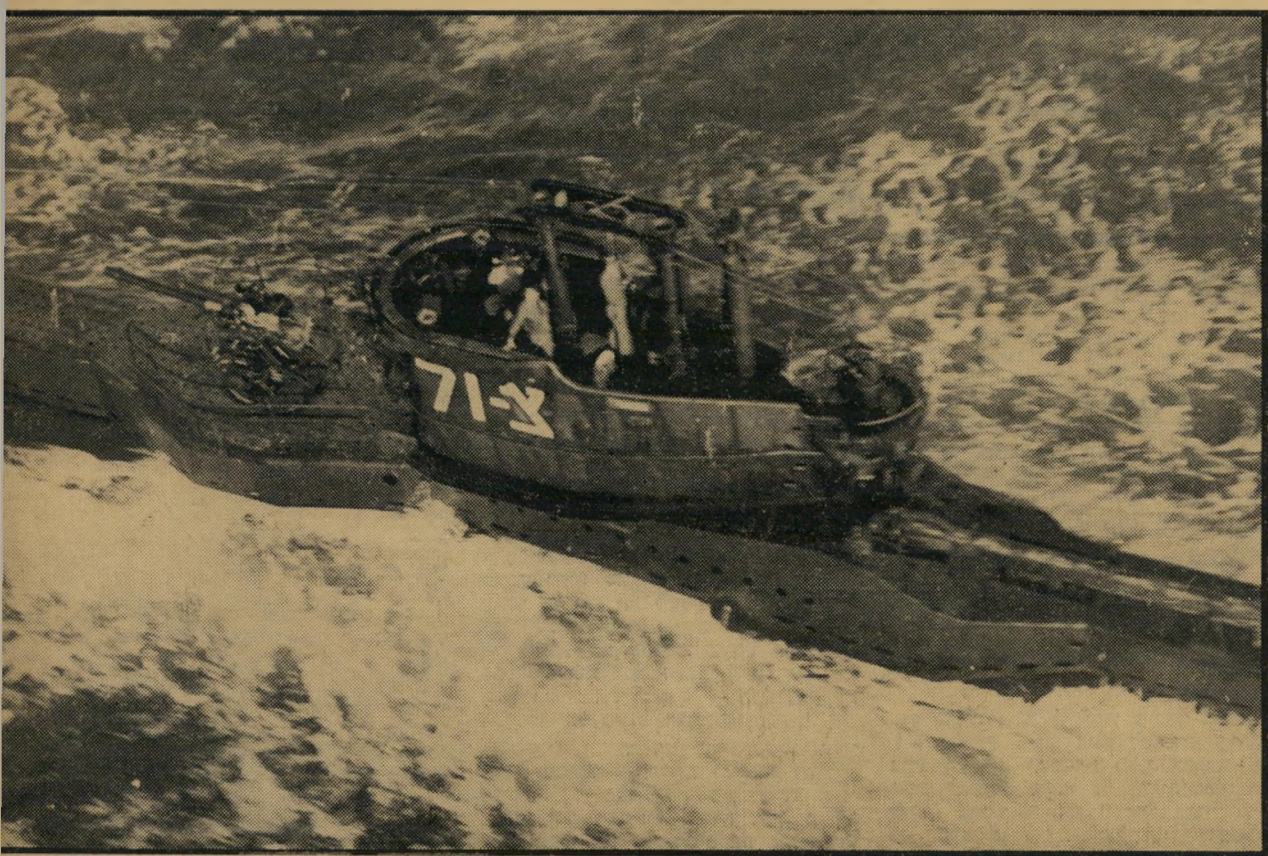
עניתי לו. אני לא זוכר אם רשם את שמי, והוא הלך.

לא ראיתי אותו שנית — עד לאותה פגישה בחזרו של ראש מחלקת כוח-אדם במטה. דרור, שענד דרגות של רבי-סרן, לא דיבר. הוא התבונן בחברה ושתק.

מעטים מאוד מאתנו ידעו שהוא מראשוני הקומנדו הימי, עוד מימי הפליים, ושי הוא טיבע אוניות-גירוש בקפריסין. הוא גם היה גיבור אחת הפרשיות הנעלמות של חיל-הים, אחרי קום המדינה, כאשר טיבע את אוניית-הנשק המצרית לינו, בנמל אי-טלקי. הוא נתפס אז, וישב בבית-סוהר אי-טלקי.

*** מגלים את הסוד ***

לידו ישבה דמות יותר מוכרת: הדר קמחי, גם הוא מראשוני הקומנדו הימי. טיפוס די קרירוח, עיניים כחולות

הצוללת, "תנין" נאבקת עם הים הסוער, כפי שצולמה ממשום